

3. Schein, E. Organizational culture and leadership (2nd ed.). San Francisco, CA: Jossey-Bass. 1992. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=832059>

4. <https://hmarochos.kiev.ua/2021/02/04/zakryvaty-reaktory-chy-buduvaty-novi-tendentsiyi-rozvytku-atomnoyi-energetyky-u-sviti/>

*Науковий керівник – Наталія МУЖАНОВА,
канд. психол. наук, доцент*

УДК 159.923.2(043.2)

Олеся ГІРЧУК

Національний авіаційний університет, Київ

РОЛЬ САМОСТАВЛЕННЯ ТА РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Актуальність даної наукової проблематики обумовлюється недостатньо глибокими дослідженнями у юнацькому віці. Ті події, які відбуваються у країні мають вплив на суспільство на кожного громадянина. Змінюються і юнаки та дівчата у юнацькому віці, намагаються швидше бути самостійними, обрати навчання, роботу, побудувати стосунки. У юнацькому віці відбуваються зміни психічної діяльності, які грають роль у становленні особистості.

У юнацькому віці старшокласники оцінюють свої досягнення, успіхи, зовнішність, стосунки. Відбуваються зміни в інтересах, потребах, мотивації. Передумовами таких змін є біологічні та когнітивні зміни. Потреба у сексуальних стосунках виникає після розвитку біологічних механізмів, потреба у самореалізації завдяки когнітивним та соціальним передумовам. Оцінка своєї зовнішності, наявність стосунків відіграють роль у самооцінці, самостваленні. Також оцінюються соціальні, інтелектуальні якості. Потреба у безпеці реалізується у родині, у колі однолітків та за межами родини, є інтерес до спілкування з дорослими. З батьками та рідними, якщо встановлені довірливі стосунки обговорюються життєві перспективи та професійні. Але спілкування “на рівних” здійснюється з однолітками. Спілкування з друзями стає інтимно-особистісним. Потреба у незалежності у молодих людей виникає внаслідок когнітивних здібностей, фізіологічній зрілості та соціальній ситуації. Старшокласники прагнуть розуміти свій потенціал, на що здатні, за рахунок співставлення рівня домагань і результатом

досягнень. Обмеженість наявності соціального досвіду може ускладнювати поведінку.

Оцінюючи свої можливості старшокласників можуть брати до уваги думку авторитетних для них дорослих. Пошук себе обумовлюється формуванням “Я-концепції”, яка має “Я - реальне” та “Я - ідеальне”. Якщо у старшокласника високий рівень домагань і недостатньо усвідомлені можливості, то результатом буде впевненість у собі, що зовні буде виражатися агресією, роздратованістю. Формування несприятливої “Я-концепції” призводить до порушень поведінки. Зниження рівня самоповаги може призводити до соціальної дезінтеграції, агресивності, асоціальної поведінки. Також можливі конформістські реакції у складних ситуаціях. Зміна сприйняття, тобто старшокласники з низькою самооцінкою вважають себе не здатними на гарні вчинки, незважаючи на те, що їх здійснюють.

Успішність кризи ідентичності, що є важливим завданням у юності, згідно з концепцією Е.Еріксоном, залежить від рефлексивних здібностей та адекватного самоставлення. Досліджуючи проблематику самоставлення науковці мають декілька позицій. Самоставлення як риса особистості, що формується у процесі співставлення власних якостей з мотивами реалізації. Найважливішим аспектом розгляду самоставлення є вивчення як компонента самосвідомості. Формування ставлення людини до себе як афективного компонента самосвідомості здійснюється на двох рівнях самопізнання. На емоційно-ціннісному рівні виникає у порівнянні себе з іншими. На іншому, більш зрілому рівні самопізнання здійснюється за рахунок самоаналізу. На думку Н.Сарджвеладже самоставлення це складна багаторівнева емоційно - оціночна система, яка поділяється на два блоки – об’єктивний та суб’єктивний.

У наукових працях резильєнтність розглядається як здатність людини адаптуватися до стресорів. Впровадження терміну “резильєнтність” пов’язують з ранніми працями Е.Werner, R.Smith. Дослідники виокремили особистісні характеристики, що підвищують рівень резильєнтності та зміни протягом життя. Сучасні науковці виокремили дві складові – фізичну, як показник стресостійкості, толерантності та психологічну – як підтримку соціальних контактів, підтримки, сенсу у складних ситуаціях, підвищення освітнього рівня, опанування різних психотехнологій.

Отже, у юнацькому віці активно відбувається пошук сенсу життя спочатку у вигляді мрії, а далі уявлення про життєву перспективу, самовизначення. Ці уявлення виникають внаслідок розуміння себе, адекватного оцінювання своїх можливостей, здатності опанувати

складні ситуації. Тому самоставлення та резильєнтність грають важливу роль у моделі поведінки сучасних старшокласників.

*Науковий керівник: Леся ЛИТВИНЧУК
д-р психол. наук, професор*

УДК 159.9(043.2)

Аліна ГОЛОВЧЕНКО

Національний авіаційний університет, Київ

ПРОБЛЕМА СІМЕЙНИХ КОНФЛІКТІВ ТА ІНТИМНИХ СТОСУНКІВ МІЖ ПАРТНЕРАМИ

Сімейні конфлікти є такою ж невід'ємною частиною життя будь-якої сім'ї, як й інтимні стосунки. На тлі конфліктів може спостерігатися зниження рівня довіри між партнерами, погіршення комунікації, зростання суперечностей у сексуальних відносинах та загальне знецінення взаємин. Розуміння цього дозволяє психологам надавати кваліфіковану допомогу, ефективно консультиувати, сприяти тому щоб пари знаходили ефективні стратегії розв'язання конфліктів й відновлювали гармонію в сімейних та інтимних відносинах. Дослідження цієї теми дозволить розкрити різні аспектами сімейного життя та партнерських відносин, що має велике значення для покращення якості міжособистісної взаємодії та загального благополуччя родин.

Розгляд проблематики сімейних конфліктів й інтимних стосунків між партнерами, потрібно розпочати з того, що під час тривалої взаємодії партнерів, неминуче зіткнення інтересів. Тож необхідним є конструктивно та своєчасно вирішувати суперечності потреб партнерів, їх дій та прагнень, що і допомагатиме підтримувати здоровий психологічний клімат у сім'ї.

Важливо зазначимо, що сварки у сім'ї несуть не лише негативний, але й позитивний вплив, оскільки вони дають можливість відкрито висловлювати свої думки та емоції, а також можуть сприяти пошуку вирішення проблем [1]. Однак, якщо розбіжності в думках, почуттях та потребах не вдається вирішити під час сварки, вони можуть перерости у більш серйозний сімейний конфлікт. Хоча різниця між сваркою та конфліктом не завжди однозначна, конфлікти можуть завдати більшої шкоди родинній гармонії, особливо якщо вони стають тривалими та хронічними.